

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

gratia, correspondentis rationi genericæ talis sacramenti, sed etiam ad receptionem augmenti gratiæ, correspondentis rationi specificæ: qui autem habens conscientiam peccati mortalis, est solum attritus non est sufficienter dispositus ad secundam gratiam, sed tantum ad primam.

Sed contra: Vel sacramentum vivorum per se requirit unam tantum dispositionem, vel duplicem? Si unicam, vel illa dispositio correspondere debet rationi specificæ sacramenti, atque adeo esse contritio, & tunc nunquam sacramentum illud per se causabit primam gratiam, utpote requirens per se in fuscipiente aliquid impossibile cum carentia primæ gratiæ, videlicet contritionem: vel illa unica dispositio correspondere debet solum rationi genericæ, atque adeo esse tantum attritio; & nunc qui sibi conscius erit peccati mortalis poterit cum sola attritione cognita ut tali, digne accedere ad illud sacramentum. Quod si dicatur sacramentum vivorum duplicem in peccatore fuscipiente requirere dispositionem, attritionem videlicet correspondentem rationi genericæ, & contritionem, correspondentem rationi specificæ. Contra erit primo, quod attritio & contritio sint simul impossibiles in eodem subiecto, utpote cum attritio dicat carentiam gratiæ iustificantis, quam contritio essentialiter importat, quia contritio est dolor informatus gratiæ & charitate; attritio vero est dolor non informatus gratiæ & charitate. Contra secundo: Impossibile est Eucharistiam producere primam gratiam in subiecto in quo supponit actum contritionis.

166. Probatur tertio conclusio: Ut sacramenta vivorum per se conferrent primam gratiam, secundum rationem genericam, oporteret quod ratio genericæ sacramenti novæ legis esset conferre primam gratiam: Atqui ratio genericæ sacramenti novæ legis, non est conferre primam gratiam, sed conferre gratiam absolute, abstrahendo à primâ & secunda: Ergo sacramenta vivorum per se non conferunt primam gratiam. Major patet, Minor vero probatur. Ratio genericæ sacramenti novæ legis, ea est quam determinant omnes differentie specificæ sacramentorum novæ legis: Sed ratio quam determinant differentie specificæ sacramentorum novæ legis, non est conferre primam gratiam, quandoquidem ista ratio differentia essentialis Baptismi & poenitentiae, bene tamen conferre gratiam absolute, abstrahendo à primâ & secunda, ut manifestum est: Ergo &c.

§. III.

Solvuntur obiectiones

167. Obijciens primò: Juxta Confilia & SS. Patres articulo 1. citatos, sacramenta novæ legis, quæcumque illa sint, dicuntur simpliciter & absolute causa gratiæ: At nisi causarent primam gratiam, non absolute & simpliciter dici possent causa gratiæ, sed tantum cum addito; nam secunda gratia, sive eius augmentum, non significat gratiam simpliciter & absolute, sed tantum eius modum seu intentionem: Ergo omnia sacramenta novæ legis causant primam gratiam.

168. Respondeo negando Minorem, cum enim augmentum gratiæ, sive quilibet gradus ipsius, sit vera gratia, sicut quilibet gradus caloris est

A verus calor, et si aliqua sacramenta novæ legis, illa videlicet quæ vivorum sacramenta dicuntur, per se non causent primam gratiam, sed solum eius augmentum, seu aliquem gradum illius, absolute & per se debent dici causa gratiæ. Vnde etiam in Scriptura qui crescit in gratia, dicitur iustificari, Eccles. 18. Ne verearis si quis ad merum adhuc. Licet ergo apud Theologos nomine gratiæ intelligatur prima, ut in materia de merito, in qua ad tollendam æquivocationem, ne quis videatur concedere primam gratiam cadere sub merito condigni, contra doctrinam Tridentini sessionis 6. canone ultimo, dicitur inquit solent gratia & augmentum gratiæ: non tamen est cur augmentum gratiæ non possit appellari absolute gratia, cum sit ejusdem ordinis no rationis & essentiae cum primâ gratia.

Obijciens secundò: Passio Christi per se, non verò solum per accidens, remittit peccata, & tribuit primam gratiam: Sed omnia sacramenta novæ legis, etiam illa quæ pro vivis instituta sunt, continent per se, & non solum per accidens, virtutem passionis Christi: Ergo per se, & non solum per accidens, possunt primam gratiam producere.

Respondeo distinguendo Minorem: Sacramenta vivorum continent per se virtutem passionis Christi, universali ter sumptam, sicut etiam in ipsa passione Christi, sive in ejus humanitate, ratione passionis, nego Minorem. Continent per se virtutem passionis Christi, limitate participatam, & ut determinatam ad producendam per se secundam gratiam, concedo Minorem, & nego Consequentiam.

Si insites, & dicas, ex hac limitatione sequi quod sacramenta vivorum non possint etiam per accidens primam gratiam efficere. Negabitur sequela, quia licet virtus passionis Christi non derivetur per se ad illa, nisi ad solum augmentum & perfectionem accidentalem gratiæ per accidens tamen in aliquo casu communicatur ipsis talis virtus à Christo, non solum ad augmentum, sed etiam ad primam productionem gratiæ, ut patet ex dicendis §. 3.

D Obijciens tertio: Omne agens quod per se potest intendere aliquem habitum, potest etiam illum quoad suam entitatem producere: Sed sacramenta vivorum causant per se augmentum gratiæ: Ergo possunt etiam per se causare entitatem gratiæ, subindeque primam gratiam. Major probatur non major, imò minor requiritur virtus ad producendum habitum quoad suam entitatem, quam ad illum augendum: Ergo omne agens quod per se potest intendere aliquem habitum, potest etiam illum quoad suam entitatem producere.

E Respondeo negando Majorem, ad probandum, concessio Antecedente, nego Consequentiam: ut enim sacramenta vivorum dicantur causare per se primam gratiam, non satis est quod habeant in se sufficientem virtutem ad producendam gratiæ entitatem, sed insuper exiguntur ut ad sic producendam sint instituta: unde cum sacramenta vivorum non sint instituta à Christo ad producendam entitatem ipsam gratiæ, sed ad illam augendam; licet virtus quam habent à passionis Christi sit sufficiens ad illam producendam & de facto illam interdum producant, ut infra dicemus, non tamen propterea causant per se primam sed secundam gratiam.

Dices, D. Thomas 3. parte quæst. 79. art. 3. de Eucharistia loquens ait, quod virtus huius sacramenti potest considerari dupliciter: uno modo secundum se, & sic hoc sacramentum habet ad virtutem remittendum quæcumque peccata, ex passione Christi, quæ est fons & causa remissionis peccatorum. Sed peccata non remittuntur nisi per infusionem primæ gratiæ: Ergo Eucharistia ex se & per se habet conferre primam gratiam.

Respondeo hunc locum D. Thomæ cui potissimum confidit Adversarius, non adversari nostræ sententiæ, sed potius eam confirmare, & explicare: nihil enim aliud intendit S. Doctor, quam quod si virtus Eucharistiæ consideretur absolute & in abstracto, prout ambit tam ea quæ per se, quam illa quæ per accidens ipsi communicantur passioni Christi, est efficax ad remittenda quæcumque peccata; si verò consideretur per comparisonem ad recipiendum sacramentum, hæc virtus contrahitur ad duas species, quarum alia per se respicit augmentum gratiæ producendum, alia verò per accidens ad causandam primam gratiam ordinatur; quando per accidens recipitur à subiecto non existente in gratia, non habente tamen impedimentum ad gratiam, & invincibiliter ignorante esse in statu peccati. Unde particula, *secundum se*, quæ utitur S. Thomas loco citato, non idem sonat ac per se, sed idem valet ac absolute, & in abstracto.

§. V.

Secunda opinio refellitur, & aliqua novæ legis sacramenta, per se primam gratiam, etiam in adultis causare, breviter ostenditur.

Dico secundò: causare primam gratiam etiam in adulto, per se convenit sacramentis mortuorum, Baptismo scilicet & Pœnitentiæ.

Probatur primo conclusio ratione fundamentali: Illud per se convenit sacramentis mortuorum ad quod per se instituta sunt: sed sacramenta mortuorum sunt per se instituta ad causandam primam gratiam: Ergo per se illis convenit causare primam gratiam. Major patet ex supra dictis, Minor probatur. Sacramenta mortuorum per se instituta sunt ad delendum peccatum mortale, originale, vel actuale: Atqui illa peccata non delentur per secundam gratiam, sed per primam; sicut enim secunda gratia necessario præsupponit primam, quia nihil aliud est, quam ipsius augmentum, ita præsupponit peccatum mortale deletum, utpote impossibile cum prima gratia: Ergo sacramenta mortuorum ad causandam primam gratiam per se instituta sunt.

Confirmatur: Si Baptismus & Pœnitentia non causarent per se primam gratiam, nulla esset ratio ob quam ad differentiam aliorum appellantur sacramenta mortuorum, quandoquidem æque ac illa, vitam spirituales animæ, sive primam gratiam, præsupponerent.

Probatur secundo conclusio ab absurdo & inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia, simul præcipuum eius fundamentum convellitur. Si remissio peccati originalis & actualis in adultis non fieret nisi per contritionem ut includentem votum Baptismi vel pœnitentiæ, & ad

validitatem horum sacramentorum non sufficeret attritio, sed requireretur dolor seu detestatio peccatorum ex Dei dilectione procedens, ac proinde quis sit vera contritio, institutio sacramentorum novæ legis non contulisset hominibus faciliorem viam ad justificationem obtinendam per sacramenta, quam sine sacramentis: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Minor constat, quia finis institutionis sacramentorum novæ legis est ut homines facilius justificentur, & majorem gratiam consequantur, juxta illud Christi Joan. 10. *Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant*

Sequela etiam Majoris evidens est, si enim antequam aliquis accedat ad sacramentum Pœnitentiæ v. g. necessario debeat habere contritionem, cum nullus illam habeat, nisi simul habeat gratiam, & sit justificatus, non erit facilius justificari per sacramentum pœnitentiæ, quam extra illud. Unde ad vitam dum hoc inconvenienti, necessario dicendum est, ad utilem huius sacramenti susceptionem, sufficere imperfectam aliquam peccatorem detestationem, quæ dicitur attritio; & ideo sacramentum pœnitentiæ dici facere de attrito contritum, quia revera efficit subiectum à quo recipitur de habente solum attritionem, habens saltem habitualiter contritionem, eò quod ad gratiam in tali sacramento collatam, cum aliis virtutibus infusis, sequatur etiam pœnitentia, quæ est habitualis contritio: vel quia ipsum sacramentum est æquivalenter sive virtualiter contritio, eò quod loco ipsius substituitur, & suppleat eius defectum. De quo fufius in Tractatu de Pœnitentia.

Ex his solum manet præcipuum fundamentum Nominalium, falsum enim supponunt, nempe adultos non esse capaces recipiendi sacramenta etiam mortuorum, nisi habeant contritionem, alias nulla esset differentia inter sacramenta mortuorum & viventium, & falsum esset quod communiter docent Theologi, nimirum sacramenta mortuorum facere hominem de attrito contritum.

Nec obstat illud Gregorij magni homil. 26. super Evang. *Non debemus nos per pastoralem auctoritatem solvere, nisi quos Authorem nostrum per suscitantem gratiam cognoscimus vivificare*. Sensus enim illorum verborum iste est, non debemus nos sacerdotes absolvere sacramentaliter, nisi eos qui per gratiam Dei excitantem & suscitantem concipiunt motum doloris de peccatis, & incipiunt per gratiam vivificari, scilicet dispositivè. Ex quibus nihil contra nos.

Ex dictis etiam confutatum manet quod asserit Serra hic art. 1. dubio 3. conclus. 2. nimirum causare augmentum gratiæ, per se convenire omnibus sacramentis, etiam illis quæ sacramenta mortuorum dicuntur. Nam, ut supra dicebamus, sacramenta illam gratiam causant per se & directè, quam causant ex institutione propria & peculiari unicuique: Sed ex institutione peculiari Baptismi, & Pœnitentiæ, non est sacramenta illa causare augmentum gratiæ, quia Baptismus est regeneratio, & dat per se primum esse in ordine supernaturali; Pœnitentia verò est secunda post naufragium tabula, & directè solum habet liberare à morte peccati: Ergo hæc sacramenta per se & directè non causant augmentum gratiæ, sed per accidens tantum, & indirectè, quando nimirum eam in subiecto jam per actus contritionis vel charitatis productam inveniunt.